

Nr 17

*Utlåtande i anledning av väckta motioner med förslag till lag
angående ändrad lydelse av 3 § lagen den 1 december
1950 (nr 596) om rätt till fiske.*

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskottet hänvisade motioner, nämligen nr 357 i första kammaren av herrar *Mannerskantz* och *Hagberg*, samt nr 269 i andra kammaren av herr *Munk-tell m. fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes »att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

*lag angående ändrad lydelse av 3 § lagen den 1 december 1950 (nr 596) om
rätt till fiske*

Häri genom förordnas, att 3 § lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund, i Blekinge län vid dess östra kust (norr om Torhamnsudde) samt i vad avser det skattelagda fisket Ålabodarna nr 1 i Glumslövs socken, Malmöhus län må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö av minst etthundra meters längd.

Vad i första stycket stadgas skall dock beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller annan särskild grund gälla allenast såvitt det ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning».

Med motionerna avses att åstadkomma en sådan ändring i 1950 års lag om rätt till fiske, att det skattelagda fisket Ålabodarna nr 1 i Glumslövs soc-

ken, Malmöhus län, i framtiden komme att jämföras med de skattlagda fiskena i Norrbottens och Kalmar län samt Blekinge läns östra kust. Beträffande motiveringen får utskottet i övrigt hänvisa till motionerna.

Över motionerna har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver utlåtanden inhämtats från kammarkollegium, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök och länsstyrelsen i Malmöhus län. Vid sistnämnda utlåtande har fogats yttrande från fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt samt en från styrelsen för Ålabodarnas fiskeförening Hoppet till länsstyrelsen inkommen skrift.

En vald delegation av företrädare för fisket Ålabodarna nr 1 har vid sammanträde den 17 april 1956 inför utskottet framlagt synpunkter med anledning av motionerna.

Det skattlagda fisket Ålabodarna nr 1

Det här avsedda fisket omnämnes redan i samband med jordrevnings- och skattläggningsförrättning år 1671 och har därefter funnits upptaget i jordeboken. I denna bok för år 1881 redovisas det som nr 1 Ålabodarna och skattebrev har i slutet av 1800-talet utfärdats på skilda delar av ålfisket.

Ålabodsfiskarna har sedan gammalt innehaft ett markområde om 3 740,2 kvadratmeter utmed stranden strax söder om Ålabodarnas nuvarande hamn, där de har sina bostäder. Detta område undergick år 1883 laga skifte, som påföljande år fastställdes av ägodelningsrätten. Vid skiftet antecknades tre personer såsom ägare av vardera en femtedel och en person såsom delägare för två femtedelar. För vägar genom området avsattes 443,4 kvadratmeter, varefter återstoden delades efter innehavet i ålfisket. Dessa tomter blev, då jordregister upplades, registrerade som Ålabodarna 1², 1³, 1⁴ och 1⁵. Från 1⁵ har sedermera avsådrats mark motsvarande hela fastighetens areal, varför således numera fastigheterna 1², 1³ och 1⁴ omfattar både mark och fiske men 1⁵ endast fiske jämte andel i mark som avsatts för vägar.

I en Kungl. Maj:ts dom den 18 oktober 1907 angående bättre rätt till fiske har uttalats, att enär med äganderätten till berörda fiskelägenhet måste anses följa rätt att med andras uteslutande idka ålfiske medelst ryssjor i allt vatten utmed Nedra Glumslövs bys hela strand vid Öresund, men det i saknad av utredning, hur långt den lägenheten tillhörande fiskerätten sträckte sig ut åt havet, ej finge förutsättas, att densamma omfattade annat vatten än det, som inbegreps under strandäganderätten, innehavarna av fisket var berättigade att med uteslutande av andra idka ålfiske med ryssjor i Öresund, så långt strandäganderätten räckte.

De nu berörda fiskerätterna utgör fast egendom och skall taxeras såsom annan fastighet.

Gällande rätt m. m.

Enligt 5 § i *lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske* är rätten till fiske med fast redskap på enskilt vatten principiellt förbehållen innehavaren av den enskilda fiskerätten, vare sig denna grundar sig på äganderätt till vattenområdet eller på särskild rättsgrund.

Huvudregeln rörande gränsen mellan enskilt och allmänt vatten i havet återfinnes i 2 § *lagen den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde*. Denna regel innebär, att allt vatten inom trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd ävensom, på de ställen där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, allt vatten inom denna djupkurva, hänföres till fastigheterna.

Fiskerättslagen innehåller emellertid åtskilliga vittgående undantag från den ovan berörda huvudregeln i 5 § angående den enskilda fiskerätts-havarens rätt till fiske med fast redskap på enskilt vatten. Sålunda stadgas i 12 §, att vid Skånes östra och södra kuster varje svensk medborgare må fiska i enskilt vatten med rörligt redskap och i 13 §, att vid Skånes västra kust och vid kusten av Hallands län samt Göteborgs och Bohus län varje svensk medborgare må fiska i enskilt vatten (visst undantag för ostron-fiske). Dessa bestämmelser om frifiske på enskilt vatten sammanhänger med att fisket ända sedan den danska tiden i stor utsträckning varit fritt på västkusten.

Emellertid fanns det enligt 12 § i *1896 års fiskelag* visst undantag från frifisket på västkusten, avseende skattlagda eller andra fisken, som stödde sin rätt på särskild rättsgrund. Beträffande sådana fisken skulle nämligen gälla vad som blivit bestämt genom avtal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt.

1950 års lagstiftning innebär i princip, att ingen skillnad gjorts mellan sådant fiske, som stöder sig på strandäganderätt och sådant fiske, som stöder sig på särskild rättsgrund. Motsvarighet till stadgandet i 12 § av *1896 års lag* saknas således i den nya lagen. Detta innebär, att Ålabodarnas skattlagda fiske i förhållande till frifisket icke vidare får göras gällande vare sig i enskilt eller allmänt vatten.

Rörande skälen för denna anordning uttalade *föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, i propositionen nr 60 till 1950 års riksdag*.

Såsom jag redan förut berört är det för de yrkesfiskare som icke grundar sitt fiske på strandäganderätt ett viktigt intresse att de omedelbart av lagen kan utläsa huruvida och i vad mån fiske på viss plats är tillåtet. Eljest kan de lätt löpa fara att ofrivilligt göra sig skyldiga till intrång i enskild rätt. Från denna synpunkt innebär förekomsten av särskilda ensamrätter med större utsträckning än vanlig strandägarrätt en icke ringa olägenhet. Såsom kommittén funnit framträder nackdelarna skarpast i fråga om fisket på fritt vatten och annat frifiske efter strömming och skarpsill. Emellertid kan det enligt min uppfattning knappast anföras några bärande skäl varför

innehavare av särskild rättighet till fiske över huvud skulle äga anspråk på en bättre ställning än fiskerättsägare i allmänhet. Med hänsyn härtill och då av remissyttrandena framgår, att de skattlagda fiskenas nuvarande särställning på sina håll lett till mindre önskvärda konsekvenser även i andra avseenden har jag ansett mig böra förorda, att fiskerättighet av nu ifrågasatt slag icke i något fall skall kunna göras gällande mot sådan rätt till fiske inom området som enligt annat stadgande i lagen må tillkomma varje svensk medborgare.

Den s. k. fiskerättskommittén föreslog i sitt betänkande (SOU 1947:47) att den till Ålabodarna nr 1 hörande fiskerätten skulle inlösas av statsverket och upplåtas till allmänt begagnande enligt den föreslagna bestämmelsen för Skånes västkust. *Föredragande departementschefen* fann emellertid i nyssnämnda proposition ingen anledning föreligga för det allmänna att lösa till sig detta fasta fiske. I stället föreslogs att, i den mån rättigheternas innehavare led förlust därigenom att det skattlagda fisket blev fritt för envar, ersättning borde utgå av allmänna medel.

I enlighet härmed stadgas nu i *lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m.*, att ersättning kan utgå av statsmedel bl. a. till den som enligt särskild rättsgrund, exempelvis skattläggning, innehar fiskrätt, vilken helt eller delvis blivit utan verkan till följd av stadgandena i 6—20 §§ fiskerättslagen.

I detta sammanhang må nämnas, att, sedan delägarna i det skattlagda fisket Ålabodarna nr 1 anhängiggjort rättegång mot Kungl. Maj:t och kronan, Rönnebergs, Onsjö och Harjagers häradsrätt i dom den 18 juni 1953 — under uttalande att delägarnas äganderätt till för dem lagfarna fastigheter alltjämt är bestående — förklarar att delägarna efter den 1 januari 1951 icke äger rätt att i fastighetens vatten bedriva fiske under andra villkor än dem som gäller för varje svensk medborgare, samt att delägarna efter sagda dag, därest de vill utöva fisket med fast redskap är skyldiga att underkasta sig de villkor härför som är eller blir i laga ordning föreskrivna. Häradsrättens dom har fastställts av hovrätten över Skåne och Blekinge genom dom den 29 juli 1955, och Kungl. Maj:t har enligt beslut den 22 november 1955 ej funnit skäl att meddela prövningstillstånd, i följd varav hovrättens dom skall stå fast.

De villkor, som åsyftas i häradsrättens nämnda dom, innefattas i en av *länsstyrelsen i Malmöhus län den 26 januari 1937 utfärdad stadga rörande fiske med bottengarn och ryssja inom visst område av Malmöhus läns kust vid Öresund med däri den 19 februari 1951 vidtagen ändring*. Denna stadga innehåller bestämmelser om fördelning efter ansökan av platser i Öresund för fiske med bottengarn och storryssja.

Slutligen må här återgivas den med motionärernas ändringsförslag åsyftade bestämmelsen i 3 § fiskerättslagen, vilken bestämmelse avser rätt för innehavare av enskild fiskerätt att sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten.

3 §. Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund, i Blekinge län vid dess östra kust (norr om Torhamnsudde) samt öster om en linje dragen från Torhamnsudde över Videskärs nordspets och Ungskärs sydspets till Utlängans sydspets ävensom vid Skånes östra och södra kuster må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö av minst etthundra meters längd.

Vad i första stycket stadgas skall dock beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller annan särskild grund gälla allenast såvitt det ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning.

Yttrandena

Motionerna avstyrkes av samtliga remissinstanser.

Kammarkollegium anför bl. a. följande.

Ålabodarna nr 1 skiljer sig icke i något väsentligt avseende från andra i jordeboken upptagna, särskilt skattlagda ålfisken vid kusterna av t. ex. Kalmar län och Blekinge samt Skåne. Även bland dessa fisken förekommer åtminstone i något fall att fisket liksom Ålabodarna ¹⁵ består enbart av rätt till fiske. Detsamma kan vara förhållandet med äldre avsöndringar av fiskerätt från strandfastighet.

Beträffande Skånes östra och södra kuster fann fiskerättskommittén ej anledning att föreslå några ändringar i enligt lag eller sedvanerättsligt gällande regler för fisket inom det enligt de nya bestämmelserna avgränsade enskilda vattnet. 12 § fiskerättslagen är sålunda en kodifiering av förut gällande rätt. Vid Skånes västra kust framstod åter Ålabodarna nr 1 såsom ett undantag från i övrigt gällande regler, vilket medfört svårigheter vid ålfiskets rationella utnyttjande. Med hänsyn härtill föreslog fiskerättskommittén att fisket skulle inlösas av statsverket och sedan upplåtas till allmänt begagnande. Det har icke gjorts gällande att de skäl, som föranledde fiskerättskommittén att intaga denna ståndpunkt, varit ogrundade eller att därefter förändrade förhållanden av någon betydelse inträtt. Förhållandena på Skånes västra kust äro därför icke, såsom motionärerna synas förutsätta, likartade med dem på dess östra kust.

I sitt den 29 november 1947 till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet avgivna yttrande över fiskerättskommitténs förslag till fiskelag m. m. uttalade kollegiet beträffande upphävandet av de särskilda rättigheterna till fiske på allmänt vatten enligt 8 och 12 §§ i 1896 års lag om rätt till fiske, att det allmänna intresset att avveckla dessa särskilda rättigheter icke syntes vara av någon mera betydande styrka. Att åtgärden erfordrades i klarhetens intresse syntes ej vara till fyllest såsom grund för en expropriation av enskild rätt. Då fiskena i fråga dessutom ofta voro värdefulla, skulle avvecklingen ställa sig dyrbar för statsverket. Kollegiet avstyrkte därför förslaget härom.

Kollegiet hade däremot inga invändningar mot kommitténs förslag om inlösen av Ålabodarna nr 1 och fiskets upplåtande till allmänt begagnande.

Med uttrycket expropriation åsyftade kollegiet givetvis icke det speciella

expropriationsförfarandet utan en begränsning av enskild rätt i allmänhet till förmån för ett allmänt intresse. En expropriation i teknisk mening torde innebära att äganderätten till den exproprierade fastigheten eller fastighetsdelen eller någon till fastigheten hörande rättighet övergår från expropriaten till exproprianden. Någon sådan rättighetsövergång har fiskelagstiftningen formellt sett ej medfört, utan innebörden av lagstiftningen är närmast att fastighetsägarna förlorat sin ensamrätt till fisket. För denna förlust skall emellertid enligt lagen om ersättning för mistad fiskerätt m. m. lämnas full ersättning. I dessa hänseenden ha ägarna av Ålabodarna nr 1 icke behandlats anorlunda än andra fiskerättsägare, vilka lidit intrång i sin rätt genom den nya lagstiftningen.

Det ankommer på ägaren till fisket att i vederbörlig ordning framställa sina anspråk på ersättning.

Liksom motionärerna anser kollegiet att anledning saknas att till principdiskussion nu upptaga frågan, huruvida innehavarna av särskilda rättigheter till fiske hade bort och fortfarande böra beredas en bättre ställning än fiskerättsägare i allmänhet. Vid sådant förhållande har emellertid enligt kollegiets mening också bortfallit det enda väsentliga skälet till att till förnyad diskussion upptaga frågan om ett återställande av den till Ålabodarna nr 1 tidigare hörande fiskerätten.

Med anledning av motionärernas förslag till ändring av 3 § i fiskerättslagen tillåter kollegiet sig anmärka, att det för vinnande av motionens syfte icke är till fyllest att medgiva rätt till utsträckning av fasta redskap i allmänt vatten för det fiske, som utövas vid Ålabodarna, utan att en sådan utsträckningsrätt måste kompletteras med ett i 13 § intaget förbehåll för den rätt till fiske, som skall tillkomma det skattlagda fisket Ålabodarna nr 1.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök påpekar, att motionärerna i sitt förslag till ändring av 3 § fiskerättslagen utelämnat en del av texten i den gällande paragrafen som icke beröres av ändringsyrkandet. Styrelsen fortsätter därefter.

För att motionärerna skulle uppnå sitt syfte — att återställa rättsläget i föreliggande fall till det som rådde före ikraftträdandet den 1 januari 1951 av den nya fiskerättslagen — borde de såvitt styrelsen kan förstå ha påyrkat en sådan ändring av 13 § nämnda lag, att från det därigenom konstituerade frifisket med all slags redskap i enskilt vatten utmed rikets västra kust skulle undantagas skattlagda ålfisket Ålabodarna nr 1 i vad gäller rätten till fiske efter ål med fast fiskeredskap. Huru däremot motionärernas angivna syfte skulle kunna uppnås genom det av dem föreslagna tillägget till 3 § lagen om rätt till fiske förefaller svår förståeligt. Den i sistnämnda paragraf medgivna rätten att »även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten» är enligt paragrafens uttryckliga lydelse knuten till »innehavare av enskild fiskerätt». Men någon enskild fiskerätt föreligger i detta fall icke efter ingången av år 1951, på sätt klarlagts i det föregående med ledning av vederbörlig domstols domskäl.

Oavsett huru härmed må förhålla sig måste fiskeristyrelsen ur de synpunkter ämbetsverket har att företräda framhålla, att den ändring som skett beträffande fiskerätten inom det i motionerna avsedda området genom till-

komsten av den nya fiskerättslagen visat sig vara väl begrundad och till gagn för fiskerinäringen. En återgång till läget före 1951 skulle otvivelaktigt innebära ett steg tillbaka i fråga om fiskerättens utveckling.

Motionerna har föranlett ett yttrande från *länsstyrelsen i Malmöhus län* av bl. a. följande innehåll.

Sedan motionärerna åberopat de konsekvenser som 1950 års lag medfört för innehavarna av skattlagda ålfisket Ålabodarna nr 1 uttala de, att vad de anfört talar starkt för att en sådan ändring i lagen genomföres att nämnda fiske jämställas med skattlagda fiskena i Norrbottens och Kalmar län samt vid Blekinge läns östra kust. Härefter framlägges förslag till ändring av 3 § i lagen, innebärande att »innehavare av enskild fiskerätt» å ålfisket Ålabodarna nr 1 må utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, med viss begränsning. Genom den föreslagna lagändringen blir emellertid icke nämnda fiske jämställt med övriga i motionen angivna skattlagda fiskena. Enligt 5 § må i enskilt vatten, såvitt ej annat stadgas i lagen, fiske bedrivas endast av jordägaren eller den som bland annat enligt skattläggning äger rätt därtill. (Enligt 2 § benämnes sådan fiskerätt enskild fiskerätt.) För Norrbottens och Kalmar län har jämlikt 6, 8 och 9 §§ den enskilda fiskerätten begränsats men omfattar dock utsättande av fast redskap medan för Blekinge läns östra kust någon motsvarande begränsning ej förekommer. Vid Skånes västa kust må däremot enligt 13 § varje svensk medborgare fiska i enskilt vatten; enskild fiskerätt finns således ej vid denna kust. Genom en lagändring som omfattar allenast 3 § kommer således ålfisket Ålabodarna nr 1 icke att jämföras med övriga angivna skattlagda fiskena.

Länsstyrelsen — som närmast med hänsyn till motionärernas motivering utgår från att ett misstag begåtts vid angivande av paragrafens tillämpningsområden — anser sig böra framhålla att uttrycket »innehavare av enskild fiskerätt» icke är adekvat när det gäller innehavare av skattlagda fisket Ålabodarna nr 1. Innehörden av 13 § är enligt uttalande i kungl. proposition nr 60 till 1950 års riksdag (s. 117) den att skattlagda fisket Ålabodarna nr 1 blev fritt för allmänt begagnande och då består ju ej längre någon enskild fiskerätt.

Uttrycket »innehavare av enskild fiskerätt» kan emellertid i fråga om Ålabodarna utbytas mot annat mera tillsvarende. För sådant fall må följande framhållas. Enligt 1 § må fast redskap utsättas i allmänt vatten endast efter tillstånd av myndighet. Undantaget i 3 § från denna regel har hittills avsett endast vissa innehavare av enskild fiskerätt. Därest undantaget skulle utvidgas att omfatta även vissa andra fiskande, t. ex. sådana som förut innehaft enskild fiskerätt uppkommer en alldeles ny och oprövad konstruktion. Medan å det enskilda vattnet alla fiskande skulle ha rätt att utan tillstånd utsätta fast redskap (dock med iakttagande av eventuella administrativa bestämmelser om lottning m. m.) skulle å det allmänna vattnet utanför samma enskilda vatten vissa fiskande äga att utan tillstånd utsätta fast redskap men övriga erhålla sådan rätt först genom särskilt tillstånd. Vare sig med eller utan lottningsförfarande skulle anordningen kunna medföra att hela sträckan allmänt vatten utanför Ålabodarna nr 1 (ytterplatserna) komme att upptagas av innehavarna av det skattlagda ålfisket medan platserna å det enskilda vattnet (innerplatserna) upptoges uteslutande av andra fiskande. Denna olägenhet skulle kunna undvikas genom en

administrativ bestämmelse innebärande att vid lottningen inner- och ytterplatser följas åt. Härvid kan emellertid inträffa att innehavarna av det skattlagda fisket icke tilldelas någon plats. En bestämmelse med innehåll att dessa personer tilldelas företrädesrätt vid lottningen synes strida mot 13 § i lagen, som innebär att alla ha lika rätt. För övrigt förefaller det otillfredsställande ur lagteknisk synpunkt att utfärda en lag som ovillkorligen kräver en administrativ bestämmelse av visst innehåll. Slutligen må framhållas att enligt vad fisketillsynsmannen i Ålabodarna upplyst de flesta ytterplatserna utanför det skattlagda fisket på grund av vattendjupet icke kunna utnyttjas längre ut än omkring 50 meter och knappast utan tillgång till innerplats.

Av de av *fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt* gjorda uttalandena må här följande återges.

Motionärerna synas alltså vilja ge intrycket att delägarna i det skattlagda fisket i fråga helt eller i huvudsak skulle tillhöra kategorien yrkesfiskare. Så är emellertid i verkligheten icke fallet. Av de enligt uppgift till över ett trettiotal uppgående delägarna i detta fiske, synas de, som äro att anse såsom yrkesfiskare, kunna räknas på ena handens fingrar. Vid den i januari 1956 på grundval av länsstyrelsens kungörelse härom skeende fördelningen (utlottningen) av bottengarnsplatserna inom enskilt vatten på sträckan från Nedre Glumslövs norra gräns (= det skattlagda ålfiskets norra gräns) till Landskrona funnos som sökande totalt cirka 45 personer, varav emellertid blott sex synes ha varit delägare i det ifrågavarande fisket; och samtliga dessa sex torde icke vara att anse såsom yrkesfiskare. Siffrorna torde få anses belysa den ringa del, som delägarna i det skattlagda ålfisket utgöra bland yrkesfiskarena eller de verkligt aktivt verkande fiskarena i nejden.

I anslutning till motionärernas uppgift, att fisket Ålabodarna nr 1 till sin natur skulle avvika från de flesta andra skattlagda fisken eller fasta fisken, som av ålder brukats vid viss plats erinrar fiskeriintendenten om att vid landets östersjökust finns talrika skattlagda fisken, upptagna i jordeboken och av sådant slag att äganderätten uteslutande innebär rätten att på viss plats sätta fiskredskap.

Fiskeriintendenten uttalar sig jämväl med anledning av motionärernas önskan att fisket Ålabodarna nr 1 jämföras med de skattlagda fiskena i Norrbottens och Kalmar län samt Blekinge läns östra kust. Han yttrar härom.

Den rätt som enligt § 3 fiskerättslagen medges för de i föregående sats nämnda kuststräckorna (och dessutom för de av motionärerna utelämnade östra och södra kusterna av Skåne), d. v. s. rätten för innehavare av enskild fiskerätt att utan myndighets hörande sträcka fast redskap ut på allmänt vatten intill 200 meter utanför 3-metersdjupkurvan, blir därstädes tillgänglig för *alla*, som där vid stränderna fiska med fast fiskeredskap, alltså såväl för innehavare av skattlagda fisken som för innehavare av vanlig enskild fiskerätt (bortsett från de i praktiken relativt fåtaliga fall, där fiske bedrives i sådant skattlagt fiske, som ej når ut till yttre gränsen för enskilt vatten). Vid dessa kuster utövas nämligen fiske med fast redskap å enskilt vatten endast av innehavarna av den enskilda fiskerätten eller av inne-

havaren av skattlagda fisken. Vid Malmöhus läns öresundskust åter, där fisket med fast redskap är fritt för varje svensk undersåte, kan som regel de fiskande ej åberopa enskild fiskerätt. Enligt motionerna skulle tydligen i fråga om ägarna till Ålabodarna nr 1 nu skapas en — jämfört med övriga ålbottengarnsfiskare vid länets öresundskust — liten privilegierad grupp personer. Och för dessa gäller därtill åtminstone f. n. att de endast i ringa grad äro yrkesfiskare. Det synes mig rent principiellt mycket olämpligt att skapa en dylik privilegierad grupp. Och någon grundad anledning att nu generellt medge samma rätt till övriga personer, som vilja fiska med fast redskap vid länets öresundskust, synes mig knappast föreligga.

Styrelsen för Ålabodarnas fiskeriförening Hoppet har i sin skrift anfört bl. a. följande.

Det är ett bland fiskets utövare och inom fiskeriorganisationerna sedan länge känt förhållande att det skattlagda fisket i Ålabodarna under decennier utgjort ett avsevärt hinder för en fri samt yrkesmässigt och national-ekonomiskt sett förnuftigt bedriven fiskeriutövning. Olägenheterna har tidtals varit högst betydande, och det förtjänar framhållas att när fiskarna i Ålabodarna i början av 1940-talet gjorde framställning hos myndigheterna om skattefiskets avskaffande och införandet av fri fiskerätt så undertecknades denna framställning jämväl av flera utav de skattefiskets delägare som på den tiden aktivt utövade fiske, men som nu ställt sig till disposition för åtgärder i syfte att upphäva den nya fiskerilagens bestämmelser om fri fiskerätt.

Då bifall till den föreliggande motionen skulle till sina verkningar betyda återinförandet av ett en gång avlägsnat irritationsmoment, till skada för fiskerinäringen här, och då vid lagens bibehållande i dess nuvarande ordalydelse ersättning och full skadelöshet tillförsäkras delägarna, vill styrelsen för Ålabodarnas fiskeriförening Hoppet avstyrka ifrågakvarande motion.

Utskottet

Enligt motiveringen åsyftas med de föreliggande motionerna att åstadkomma en sådan ändring i 1950 års lag om rätt till fiske, att det skattlagda fisket Ålabodarna nr 1 (i fortsättningen benämnt ålabodsfisket) i framtiden komme att jämföras med de skattlagda fiskena i Norrbottens och Kalmar län.

I motionernas förslag till lagtext har följande delar av den nu gällande texten utelämnats: »... öster om en linje dragen från Torhamnsudde över Videskärs nordspets och Ungskärs sydspets till Utlängans sydspets även som vid Skånes östra och södra kuster...»

Under utskottsbehandlingen har uppgivits, att detta utelämnande endast innebär ett redaktionsfel och att någon ändring av gällande lag icke åsyftas i denna del. Utskottet saknar således anledning till vidare yttrande härutinnan.

Emellertid synes motionerna i övrigt bygga på en missuppfattning av såväl rättsläget med avseende å fiskerätten enligt 1950 års lag vid Skånes

västra kust som i fråga om det tidigare innehållet i ålabodsfisket. Bestämmelserna i 3 § fiskerättslagen för bland annat Norrbottens, Kalmar läns samt Skånes östra och södra kuster åsyftar nämligen rätt att från enskilt vatten sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten. Någon enskild fiskerätt finns bortsett från visst undantag beträffande ostronfiske emellertid på grund av stadgandet i 13 § fiskerättslagen icke vid rikets västra kust, och utsträckningsrätt i enlighet med bestämmelserna i 3 § fiskerättslagen kan där således icke komma i fråga. Vad ålabodsfisket beträffar, så innefattade detta före tillkomsten av 1950 års lag — såsom framgår av den ovan refererade domen av år 1907 — ensamrätt till ålfiske medelst ryssjor i visst vatten som inbegreps under strandäganderrätten. Det är således här till skillnad från vad som gäller beträffande de i 3 § fiskerättslagen avsedda fiskena frågan om fiske på enskilt vatten. De representanter för ålabodsfisket, vilka företrätt inför utskottet i samband med motionernas behandling, har för övrigt själva upplyst, att ålfisket på grund av djupförhållandena på platsen icke kan bedrivas utanför trehundrametersgränsen.

Redan på nu anförda skäl finner sig utskottet höra avstyrka motionerna.

Men även för så vitt med motionerna skulle anses åsyftat ett återställande av ålabodsfisket till dess tidigare rätt, anser utskottet att motionerna bör avvisas. Motionärerna har själva uttalat, att frågan om de skäl, som i samband med fiskerättslagens tillkomst åberopades för att innehavare av särskilda rättigheter till fiske i fortsättningen icke skulle få göra anspråk på bättre ställning än fiskerättsägare i allmänhet, icke bör upptagas till förnyad principiell diskussion. Utskottet, som instämmer i detta uttalande, anser i likhet med kammarkollegium, att därmed det väsentligaste skälet för att ånyo upptaga frågan om ett återställande av nu ifrågavarande fiskerätt bortfallit.

Motionärerna åberopar vissa skäl för att ålabodsfisket bör särbehandlas och pekar i detta sammanhang på bland annat den omständigheten, att äganderätten till en av de särskilt lagfarna fiskerättsfastigheterna (Ålabodarna ¹⁵) utslutande består av rätten att idka fiske. I anledning härav må påpekas, att ålabodsfisket visserligen är det enda skattlagda fisket på Skånes västkust men att det icke i något väsentligt hänseende skiljer sig från andra i jordeboken upptagna, särskilt skattlagda fisken vid kusterna av t. ex. Kalmar län, Blekinge och det övriga Skåne. Även bland dessa fisken är det vanligt, att rättigheten består enbart av rätt till fiske, vilket kan ha fått vidkännas inskränkning genom den nya lagstiftningen.

Det må i detta sammanhang erinras om att ålabodsfisket icke förbisetts av lagstiftaren. Fiskerättskommittén föreslog nämligen, såsom ovan antytts, att förhandlingar borde upptagas om frivillig inlösen av detta fiske mot ersättning av statsmedel. I propositionen nummer 60 till 1950 års riksdag uttalade emellertid departementschefen, att han ansåg anledning saknas för det allmänna att lösa till sig fisket. I stället föreslogs, att, i den mån

rättigheternas innehavare led förlust därigenom att det skattlagda fisket blev fritt för envar, ersättning borde utgå av allmänna medel. Detta förslag antogs av riksdagen.

Utskottet anser, att de skäl, som förestavade detta riksdagens ståndpunkts-tagande, alltjämt har sin giltighet. Ur enhetlighetens synpunkt är det nämligen ett önskemål, att även ålabodsfisket får vara upplåtet för allmänt begagnande enligt samma normer, som tillämpas för ålfiske i övrigt vid öresundskusten. Härigenom torde jämväl ha uppnåtts ett rationellare ordnande av ålfisket över huvud taget i denna kusttrakt, något som för övrigt bestyrkes av fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt.

Utskottet kan väl förstå den reaktion som delägarna i ålabodsfisket visat mot att den ensamrätt de grundat på skattläggning och lagfarter sedan mycket lång tid tillbaka frångått dem och upplåtits till allmänt begagnande. Denna reaktion förefaller dock att grunda sig mera på känslomässiga än på sakliga skäl. Det måste dock enligt utskottets mening vara viktigare ur allmän synpunkt, att fisket på ifrågavarande kuststräcka är ordnat på ett rationellt och enhetligt sätt, än att en enstaka ensamrätt sådan som ålabodsfiskets får bestå. I anslutning härtill bör framhållas, att ålabodsfiskarena äger samma rätt att bedriva ålfiske som varje annan fiskare i trakten. Deras äganderätt består alltjämt, och möjlighet står dem öppen att efter ansökan på grund av lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m. erhålla full ersättning för värdet av den förlorade rätten. Enligt meddelande av länsstyrelsen i Malmöhus län har delägarna numera ingivit sådan ansökan.

Vad särskilt beträffar den omständigheten att delägarna alltjämt har att erlægga fastighetsskatt, så sammanhänger detta därmed att ifrågavarande rättigheter utgör fast egendom och således skall taxeras som annan fastighet. Att fastigheterna alltjämt har ansetts böra åsättas visst värde i taxeringshänseende beror — förutom på att till fastigheterna hör tomtmark, byggnader och andel i mark, som avsatts för vägar — på just den rätt till ersättning, som är förenad med andelarna. Skatt kan icke komma att uttagas i större utsträckning än vad som gäller för fast egendom i allmänhet.

Utskottet anser således skäl icke föreligga för vidtagande av sådana åtgärder, att ålabodsfisket återställs till sin tidigare ensamrätt.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I:357 och II:269 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1956

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Albert Hermansson, Lindahl, Grym, Axel Jansson, Herbert Hermansson, Ebbe Ohlsson och Georg Carlsson;

från a n d r a kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Åhman, Johansson i Torp, Levin, Nyberg, Andersson i Ryggestad, fru Boman* och herr Jansson i Benestad*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Ebbe Ohlsson* och fru *Boman*.